

El llenguatge

27/VIII/1978

Canvis de nom

Autors com som d'un diccionari de sinònims en el qual s'indica la sinonímia entre els termes castellà i espanyol —referits, és clar, a la llengua— mal podríem mostrar-nos en desacord amb un paràgraf del text constitucional recentment aprovat, en què s'estableix també aquesta discutida sinonímia. Discutida ara, especialment. Però de fet, es pot dir que ja fa temps que ha estat generalment admesa i, ben sovint, aplicada, i tant en castellà com en català. Perquè aquesta distinció sí que és important: les paraules, encara que es corresponguin com a formes de llenguatge —tal com es corresponen «castellano» i castellà— no sempre tenen el mateix significat en castellà que en català (o en qualsevol altra llengua). Però aquest cas, malgrat la polseguera que ha aixecat, sembla fora de dubte. Al nostre diccionari normatiu consta clarament que un dels significats del substantiu espanyol és «llengua castellana», i el mateix Fabra, no sovint, però algunes vegades, no s'estava de fer servir espanyol en lloc de castellà.

Les polèmiques a l'entorn d'aquest cas no deixen de considerar-ne les implicacions polítiques, que nosaltres deixarem de banda. Creiem que tot plegat, al capdavant, té escassa importància però si en parlem és perquè hem observat, i això és el que ens sorprèn, que hi ha qui es sent obligat o afectat per aquest text en la seva expressió individual. Qui sempre ha dit castellà i no espanyol —com nosaltres mateixos— farà ben fet de continuar sent-ho, en primer lloc, perquè el text en qüestió no és pas exclusiu; en segon lloc, perquè no pot afectar de cap manera l'expressió catalana. No tot-hom s'expressa observant unes normes i no són pocs els qui més aviat les rebutgen, com si els fessin nosa. Però al costat d'aquests —o potser, a cops, els mateixos— n'hi ha que accepten dòcilment les imposicions que provenen dels llocs més impropis: per exemple, de la Real Academia i, així —expressant-se en català, és clar— es creuen obligats a dir «siquic» i «sicologia». O també d'associacions professionals o d'una altra índole, que han canviat el nom de lliur professió o de lliur condició. Són ben lliures de fer-ho, si ho creuen convenient. Però abstracció feta de casos molt especials —paperassa administrativa, etc.— ningú no s'ha de sentir obligat a subjectar la seva expressió individual a aquests canvis arbitraris sovint dictats per la intenció de dissimular la realitat de les coses. Fins aquí podíem arribar!

Albert Jané